

Smaastykker.

Ved N. Sodborg.

Stendyssen som Bauta.

GAMLE Erik Kristensen og Hustru i Øsløs, der begge er aandsfriske og gode til at fortælle om den svundne Tid, har fortalt følgende mærkelige Træk fra deres Barndom.

En Mand, der boede i Ski (d. v. s. Skippergade) i Øsløs, kørte engang ud efter et Læs Lyng paa Snekkebjerg. Da han paa Hjemvejen gik ved Siden af Lynglæsset, væltede dette i de dybe Hjulspor nord for Bærkær og faldt over ham og kvalte ham.

Men saa kommer det mærkelige. Lidt efter lidt rejstes der den afdøde et lille Mindesmærke, idet Folk, som gik forbi, lagde en lille Sten paa det Sted, hvor Ulykken var sket. Til sidst var der en hel Stendyng. "Ogsaa vi lagde en bette Sten te' Dyngen, hver Gang vi gik forbi, aa vor Foræller saa' te' vos, at vi skuld' gør'et", fortæller Erik Kristensen og hans Kone.

Paa denne underlige Maade rejstes der den forulykkede Mand en smuk Bauta.

Denne smukke og mærkelige Skik, som sikkert har lange Rødder dybt ned i Folkelivet, har iøvrigt holdt sig her paa Egnen helt op til vore Dage.

For ikke saa mange Aar tilbage blev en Tjenestepige i Tømmerby dræbt af Lynet ikke langt fra Landevejen. Der fortælles nu, at ogsaa der rejstes paa samme hemmelighedsfulde, stille Maade en lille Dysse af Sten til Minde for hende, som fik saa brat en Død.

Det er vel Folkesindets dybe Medfølelse med dem, der faar en brat og voldsom Død, der her giver sig til Kende.

Da Pastor Friis i Tømmerby havde en streng Nat.

"Haar Di hø't, dengang Pastor Friis haad' saa'en streng Næt?" spurgte gamle Peder Andreas Pedersen paa Bjerget mig, da han engang sad og fortalte mig Træk fra gamle Dage.

Nej, det havde jeg da ikke, saa det maatte han endelig fortælle, og Per Andreas fortalte, og han fortalte godt.

"Jo, sier Di; Pastor Friis¹) var jo saa møj en klog Præjst; han kund' skam mier end hans Fadervor. No haad han nok engang goen hen aa loved æ Mand i Rødbro, som lo' fo' Døden, at han et' skuld' vi' hans Kuen te en an'en Mand, naar han no snaar var dø' aa hen. Men Pastor Friis holdt et hans Ur'd, men de kom han aassaa te aa fortryd'.

No ska' Di høer!

Da der saa ijen bløv Brøllup i Rødbro, aa Pastor Friis haad' jo viet Enken te en ny Mand, forstaar sæ, saa bløv han lig' under Brøllupsgildet om Nætten kald' op te Temmerby Kjerk for aa man den avdød Mand nier ijen. Aa po Vejen op te Kjerken bløv han nok saa møj ild' tilrej'; de' var jo den død' Mand, der vild' hævn sæ, fordi han et haad' kun' stuel po ham. Men Friis slap da fræ'et, for de han var saa klog aa et var saa'en aa taa'es mæ i den Slavs Ting. Men de haad' nok et væt en skjøen Næt for Pastor Friis, nej, de' haar væt saa møj en streng Næt."

Pastor Friis havde ogsaa i sit Studereværelse et Fad med Vand, hvori stod et Lys og brændte, naar han om Natten gik paa Kirkegaarden. Saa kunde der intet ondt vederfares ham, fordi den brændende Tande fra Lyset faldt i Vandet.

Engang var der i Præstegaarden en livlig og smuk Tjenestepige, som aldrig kunde være i Fred for de unge Karle. Pastor Friis gav hende da det gode Raad at trække begge Strømper paa én Fod om Natten; det skulde nok hjælpe.

"Jo, Pastor Friis var no en møj klog Mand, de er baade ves aa sand", sluttede gamle Per Andreas alvorlig.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1925, side 103-104)

¹ Christian Friis var Præst i Tømmerby-Lild fra 1822-37.